

Seznam povinných a výběrových míst

VÝLET č. 1 <i>Přes Kryštofovo Údolí k Buku republiky</i>	povinná místa	Kryštofovo Údolí, Grabštejn, Hrádek nad Nisou
	výběrová místa	Machnín, Karlovské bučiny, Zdislavský Špičák, Buk republiky, Bílý Kostel nad Nisou
VÝLET č. 2 <i>Za nejvyšším vrcholem Lužických hor</i>	povinná místa	Luž, Jiřetín pod Jedlovou, U Jána (sirný pramen)
	výběrová místa	Rybniště, Malý Stožec, Pod Ptačincem, Krompach, Česká brána
VÝLET č. 3 <i>Sloupským skalním městem za sklárnami v Novém Boru</i>	povinná místa	Cvikov, Nový Bor, Sloup v Čechách
	výběrová místa	Modlivý důl, Údolí samoty, Karlův odpočinek, Nový Falkenburk, rozhl. Na Stráži
VÝLET č. 4 <i>Za tajemnou Zdislavou z Lemberka</i>	povinná místa	Jablonné v Podještědí, Lemberk, Popova skála
	výběrová místa	Sokol, Loupežnický vrch, Polesí, Bílé kameny, Horní Sedlo
VÝLET č. 5 <i>Tolštejnským panstvím</i>	povinná místa	Jedlová, Tolštejn, Kunratice u Cvikova
	výběrová místa	Dolní Podluží, Jelení skály, Naděje, Mařenice, Heřmanice v Podještědí
VÝLET č. 6 <i>Parním vláčkem do lázní Žitavských hor</i>	povinná místa	Kurort Oybin, Hochwald (Hvozd), Töpfer (Hrnčír)
	výběrová místa	Scharfenstein, Jonsdorf, Nonnenfelsen, Hartau, Žitavské úzkokolejky

Z Á Z N A M N Í K

TURISTICKÉ AKCE

Léto v Lužických a Žitavských horách

2019

Moravský odbor Klubu českých turistů
FÉNIX Brno - Medlánky

Vážení a milí přátelé turistiky,

do rukou se Vám dostává záznamník „**Lužické a Žitavské hory**“, který byl vytvořen především jako záznamník k turistické akci KČT Fénix s názvem „Léto s Fénixem“ a podnázvem „Léto v Lužických a Žitavských horách 2019“. Záznamník je rozdělen do šesti oblastí podle šesti výletů, které se konaly během výše zmíněné akce. Místa 5 výletů tohoto záznamníku se nachází v Lužických horách a jejich podhůří, místa posledního výletu se pak nachází v saském příhraničí, v Žitavských horách. Z každého výletu je vždy vybráno 8 nejzajímavějších míst. Mapky jednotlivých výletů i s popisem tras je možné nalézt na internetové adrese www.kctfenix.ic.cz.

Lužické hory jsou nevelké pohraniční pohoří, ležící v sev. Čechách, zhruba na půli cesty mezi městy Děčín a Liberec. Malá část pohoří na území Německa se nazývá Žitavské hory (Zittauer Gebirge). Romantické Lužické hory patří mezi skvosty našich pohoří. Malebná krajina Lužických a k nim navazujících Žitavských hor je totiž jen velmi málo dotčena rozvojem lidské činnosti. Oblast lze bezesporu označit rájem pro milovníky panenské přírody a klidu. Čedičové a znělcové kupy se zde střídají s bizarními tvary pískovcových skal, souvislé lesy přecházejí v pestré podhorské louky. Právě zachovalá příroda je jeden z trumfů těchto končin. Nalezneme zde desítky turistických stezek za těmi nejzajímavějšími výletními cíli, jsou zde taktéž výborné terény pro cyklistiku. Kromě výstupů na nejznámější vrcholy oblastí, kterými jsou nejvyšší vrchol Luž (793 m), Jedlová hora s kamennou rozhlednou, česko-německý dvojvrchol Hvozd či osamocený kuželovitý vrch Klíč, stojí za návštěvu raritní ledová jeskyně u Naděje, sirný pramen u Horní Světlé, čedičovými sloupci známý Zlatý vrch u Lísky či německé klimatické lázně Oybin a Jonsdorf s přilehlými skal. městy. Mezi významné hist. památky oblasti patří zř. hradu a kláštera v Oybinu, zříc. skal. hradů Sloup a Tolštejn, hrady Lemberk a Grabštejn, za tech. památky jmenujme žitavské parní úzkokolejky, žel. viadukt v Novině či orloj v Kryštofově Údolí. K návštěvě lákají také města se sklářskou tradicí jako je Nový Bor, Kam. Šenov či Cvikov. V malých vesničkách a osadách lze nalézt mnoho dalších staveb lužické lid. architektury.

Lužické a Žitavské hory, včetně jejich podhůří, jsou prostě mimořádně zachovalá území s nedotčenou přírodou a určitě tak stojí za Vaši návštěvu.

Většina místa tohoto záznamníku se nachází na území CHKO, na české straně se jedná o Lužické hory, na straně německé o Žitavské hory. Držte se proto, prosím, při jeho plnění turisticky značených cest a dodržujte pravidla pobytu v chráněných oblastech. Přísně je zde mimo jiné zakázáno rozdělovat oheň a sběr jakýchkoliv rostlin, živočichů či nerostů.

Přejeme Vám při plnění záznamníku jen samé pěkné a neopakovatelné zážitky.

MO KČT Fénix Brno-Medlánky

Podmínky plnění:

- 1) navštívit 3 povinná místa z každého výletu (celkem tedy 18 povinných míst)
- 2) navštívit 2 výběrová místa z každého výletu (celkem tedy 12 ze 30 výběrových míst)
- 3) navštívená místa si potvrďte předepsaným způsobem, pokud to nebude z jakéhokoliv důvodu možné, lze dané místo doložit i fotografií
- 4) po splnění zašlete záznamník na adresu KČT Fénix Brno – Medlánky (do obálky vložte **pošt. známku** na zpětnou zásilku v odpovídající výši, záznamník Vám bude po zaevidování vrácen spolu s odznakem zpět)
- 5) **cena záznamníku s odznakem je 80 Kč**
- 6) doba plnění je omezena na 10 let, doporučujeme splnit do 5 let od zakoupení

Evidenční list záznamníku:

Jméno a příjmení	
Adresa bydliště, včetně PSČ	
Telefon	
E-mailová adresa	

Evidenční číslo záznamníku	
Rok vydání záznamníku	
Datum vydání odznaku	

Vyplněním evidenčního listu souhlasíte se zpracováním Vašich osobních údajů. Osobní údaje jsou poskytnuty čistě pro účely MO KČT Fénix se sídlem Ostružinová 5, 621 00 Brno-Medlánky. Vaše údaje jsou chráněny dle pravidel o ochraně osobních údajů čl. 6 odst. 1 písm. a) a čl. 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016. Osobní údaje budou uchovány po dobu nezbytně nutnou a nejsou volně přístupná jiným subjektům. Jako subjekt údajů máte právo na přístup ke svým osobním údajům, máte právo na jejich opravu nebo výmaz, popřípadě omezení zpracování. Dále máte právo požadovat vysvětlení ohledně zpracování osobních údajů.

Záznamník vydal Moravský odbor KČT Fénix Brno – Medlánky ku příležitosti konání cykloturistické akce „Léto s Fénixem“ s podnázvem „Léto v Lužických a Žitavských horách“ v roce 2019. Jako hlavní zdroj informací bylo využito map KČT a internetových stránek daných zajímavostí. Neprošlo jazykovou úpravou.

Kontakty:

poštovní adresa: KČT Fénix Brno – Medlánky
Ostružinová 5
BRNO 21 - Medlánky
621 00

e-mailová adresa: kct.fenix@centrum.cz

internetové stránky: www.kctfenix.ic.cz

Výlet č. 1

Přes Kryštofovo Údolí k Buku republiky

1. Kryštofovo Údolí

Horská rekreační obec (363 obyvatel) v hlubokém údolí Rokytky, vznik počátkem 16. stol. jako sídlo uhlířů a horníků (těžba barevných kovů). Od roku 2005 vesnická památková zóna, na návrší roubený hřbitovní kostel sv. Kryštofa z let 1683-86, u kostela dřevěná zvonice, cenná lidová architektura (roubené a hrázděné domy). V budově bývalé školy muzeum betlémů, nedaleko muzea orloj, vzniklý v r. 2008 přestavbou bývalé trafostanice, součástí je 22 řezbovaných figur, 18 z nich je pohybových. V Domě řemesel lze prohlédnout interiér 250 let starého podstávkového domu a keramickou dílnu. Tech. památkou je kamenný barokní mostek z 19. stol. se sochou sv. J. Nepomuckého. V údolí Vlčího potoka jz. od obce přír. koupaliště. Mezi žel. zastávkami Novina a Křižany k vidění 800 m dl. tunel, v Novině malý a velký kamenný viadukt z l. 1898-1900 (tech. památky). Velký železniční viadukt se 14 oblouky je 230 m dlouhý a 29 m vysoký, malý viadukt s 10 oblouky má délku 127 m a výšku 17 m.

Potvrzení: razítko z obce

2. Grabštejn

Hrad a zámek (nár. kult. památka) na vysokém ostrohu (330 m) dominující svému okolí především válcovou hradní věží. Původní Horní hrad zmiňován r. 1256 jako léno pánů z Donína, jimž patřil do r. 1566. Dnešní podobu získal Grabštejn v r. 1586, kdy poničený hrad přestavěl Jiří Mehl ze Střelic na renesanční zámek. V přízemí původně gotická, v roce 1569 renesančně přestavěná kaple sv. Barbory s bohatou výzdobou a cenným vybavením. Je považována za perlu renesance a raného manýrismu v Čechách. V roce 1645 Grabštejn obsazen švédskými vojsky. Roku 1843, kdy byl majitelem Eduard Clam-Gallas, do hradní věže udeřil blesk, čímž vznikl rozsáhlý požár, který zachvátil i okolní střechy a nejvyšší patro přilehlého severního křídla Horního hradu. Od r. 1954 do r. 1970 hrad v majetku ministerstva obrany, i po roce 1970 areál hradu stále vojensky střeženým prostorem a celkově chátrá. Až v roce 1990 Československá armáda předává areál hradu Státnímu památkovému ústavu, rozsáhlé rekonstrukce pak probíhají do roku 2010. Pod hradem se nachází novější původně renesanční, parkem obklopený, Dolní zámek z 16. stol., klasicistně přestavěný v r. 1818. Severně od hradu kaple Čtrnácti sv. Pomocníků z konce 18. století. Pod hradem i nadále výcvikové kynologické středisko pro psy specializované na vyhledávání osob, drog, zbraní a výbušnin.

Potvrzení: razítko z hradu

3. Hrádek nad Nisou

Město (7642 obyv.) ležící na Lužické Nise při hranici tří států, 2 km od města se nachází česko-německo-polské trojmezí. Od r. 2003 měst. památková zóna. Na pův. sídlišti Lužických Srbů vznikla ve 13. století osada, která se nejvíce rozšířila zejména v 17. století. Na návrší severně od silnice do Grabštejna údajně stál lužický hrad Gród (zmínka r. 1288). Dominantou města kostel sv. Bartoloměje z r. 1466, renesančně přestavěný v r. 1586, věž z l. 1670-73, dnešní barokní podoba z r. 1764, přilehlá klasicistní fara z r. 1804. Býv. zámek z r. 1721 dnes obytnou budovou. Dalšími památkami města jsou barokní radnice, hrázděné domy, honosná vila továrníka Hermanna Schuberta či někdejší luteránský kostel Chrám pokoje dnes sloužící Církvi československé husitské. Ve městě se nachází sport. areál North Point, na Horním náměstí informační centrum „Brána Trojmezí“. V okolí Hrádku do 60. let 20. století těžba lignitu (hnědého uhlí), na české straně doly již zrekultivovány, sz. od města zbudovány např. rekreační jezero Kristýna. Na polské straně v polské Bogatynii těžba plánována až do r. 2040.

Potvrzení: razítko z infocentra

4. Machnín

Machnín je 33. městskou částí Liberce. Pův. lužickosrbská osada, později germanizována. Název od jména Machna (jména manželky purkrabího Viléma z Donína). Moderní kostel Nejsv. srdce Ježíšova z r. 1930. Jv. od Machnína stopy po větrném mlýnu holandského typu, při staré cestě k Hamrštejnu pam. chráněná alej doložená od r. 1768 se 78 stromy (javory, lípy, jasany) s obvodem kmenů 200-600 cm. Jihozápadně od obce Machnínský zámeček (vila továrníka Kleinerta), západně pak zříc. hradu Hamrštejn (první zmínka 1357, v držení Bibrštejnů, roku 1433 obsazen husity, pak sloužil již jen lapkům, od r. 1558 pustý, hrad střežival hamr a kupeckou cestu).

Potvrzení: opis tur. orientace před žst. Machnín

5. Karlovske bučiny

Národní přírodní rezervace (58,3 ha, vyhl. v l. 1973 a 2016) rozprostírající se asi 2 km západně od Karlova pod Ještědem. Předmětem ochrany jsou květnaté a vápenomilné bučiny s biotopem ohrožené rostliny kruštíku drobnolistého. Územím prochází stejnojmenná naučná stezka (6 zastavení, délka 3,5 km) zřízená Lesy ČR v roce 2011. Součástí NPR je obora Karlov chránící obnovu porostů před zvěří.

Potvrzení: opis tur. orientace v Srním sedle

6. Zdislavský Špičák

Jeden z vrcholů (688 m) Ještědsko-kozákovského hřbetu severových. od obce Zdislava. Prochází tudy červeně značená dálková evropská turistická trasa E3 a zároveň hlavní evropské rozvodí Labe – Odra. Společně se sousedními hřebenovými vrcholy Vápenný, Malý Vápenný či Lom součástí Přírodního parku Ještěd. Při cestě z Malého Vápenného na Zdislavský Špičák několik hraničních kamenů.

Potvrzení: opis tur. orientace z rozc. Trávník

7. Buk republiky

Významné turistické rozcestí v sedle mezi vrcholy Vápenný (790 m) a Dlouhá hora (748 m). Památný Buk republiky tu byl vysazen v roce 1968 na místě původního Eduardova buku. Ten byl pojmenovaný podle tehdejšího majitele panství – hraběte Eduarda Clam-Gallase a na tomto místě stával až do roku 1956. Na buku visíval obrázek svatého Eduarda, pro připomínku souboje hraběte s jiným šlechticem. Na kůře stromu prý byly patrné jizvy po kulkách z tohoto souboje.

Potvrzení: opis tur. orientace

8. Bílý Kostel nad Nisou

Obec připomínána od 14. století. Dříve hornická ves, v okolí těžba stříbra a olova. Na návrší stával již v roce 1352 kostel, který dal obci své jméno. Nově postavený kostel sv. Mikuláše z let 1679-91 významně přestavován v letech 1749-54, r. 1785 rozšířen o nový presbytář. Obdélně orientovaná jednolodní stavba se západní hranolovou, v horní části osmibokou věží z r. 1783. Objekt sloužil jako sklad knih liberecké knihovny. V současnosti je kostel vlastnictvím obce, která jej využívá k pořádání kulturních akcí. V jv. části obce soukromé Minimuzeum másla a chleba, jižně od obce památný dub letní (obvod kmene 530 cm, výška 25 m, stáří 230 let).

Potvrzení: razítko z obce

Výlet č. 2

Za nejvyšším vrcholem Lužických hor

1. Luž

Nejvyšší znělcový vrchol Lužických hor (793 m, něm. název Lausche) vyčnívající nad podkladem z kvádrových pískovců. Horským hřebenem přes vrch Luž vedla odedávna zemská hranice mezi Čechami a Lužicí. Na vrcholové plošině, kterou prochází stát. hranice i dnes, se nacházejí pozůstatky bývalého hostince z r. 1823. Chata s hostincem byla pravděpodobně úmyslně zapálena 8. ledna 1946 a vyhořela do základů. Ze základů bývalé chaty je dnes upravená vyhlídková plošina s dalekým výhledem na Lužické hory, oblast Šluknovského výběžku a Horní Lužici. Z jihu vede k vrcholu serpentínová Česká cesta, upravená v r. 1851 kvůli plánované návštěvě rakouského císaře Ferdinanda Dobrotivého. Na jz. úpatí Lužická studna (pův. zdroj vody pro hostinec). V okolí vrcholu stejnojmenná přírodní rezervace Luž s rozlohou 25,83 ha (vyhl. v r. 2011) chrání lesní porosty acidofilních a klenových bučin. V současnosti na vrcholu roste kamenná žulová rozhledna, kterou staví saské město Großschönau. Cena rozhledny by se měla pohybovat kolem tři čtvrté milionu eur.

Potvrzení: opis tur. orientace z vrcholu

2. Jiřetín pod Jedlovou

Obec na sev. straně Lužických hor, od r. 1992 s měst. pam. zónou. Hodnotná je především zástavba renesančních zděných domů kolem náměstí a také roubená stavení v jeho blízkosti. V l. 1548-53 založil Jiří Šlejnic ze Saska hornické městečko na šachovnicovém půdorysu, císařem Rudolfem II. byla Jiřetínu v r. 1587 udělena dokonce městská práva. Těžba olova, mědi, stříbra a cínu vyvrcholila v 17. st., posl. pokusy v r. 1888. Z býv. štol zpřístupněna štola sv. Jana Evangelisty délky 320 metrů. Dominantou obce pův. renesanční kostel Nejsv. Trojice z l. 1590-1611, novogoticky upravený v 19. století. V barokní faře z l. 1753-55 hornické muzeum, provoz zajišťuje infocentrum Tolštejnského panství. Jiřetín výchozím místem hornické NS „Údolí Milířky“. Jižně nad obcí návrší Křížová hora (574 m, dříve Holá Lada), které se poč. 18. století stalo poutním místem. Kaple Ukřižování (pův. dřevěná z r. 1783, dnešní kamenná z r. 1817, věž z r. 1886) dala hoře její nynější název. Unikátní křížovou cestu z r. 1764 tvoří 11 rokokových výklenkových kaplí s kamennými reliéfy.

Potvrzení: razítka z obce

3. U Jána (sirný pramen)

Rozcestí U Jána se nachází uprostřed lesů pod Bouřným, Malým Stohem a Kopřivnicí, jméno získalo podle sochy sv. Jana Nepomuckého. Podstavec sochy je opatřen nápisem, že jej roku 1846 dal postavit nadlesní Jan Walter. Po r. 1950 byla socha zničena a kamenný podstavec rozvalen a zasypán hlínou. Teprve v roce 1995 jej našli a znovu postavili varnsdorfští turisté a 19. listopadu 1996 na něm byla umístěna i nová socha sv. Jana Nepomuckého. Bohužel zde ale dlouho nevydržela, protože byla v květnu 2001 zcizena. Až v červnu 2015 byla na prázdném podstavci znovu osazena další replika sochy. Asi 300 m severovýchodním směrem od rozcestí se nachází při Hamerském potoce v lesní bažině vydatný železitý pramen (přírodní zajímavost). Bakterie zde shromažďují železité sloučeniny, které vytvářejí žlutohnědý povlak a kašovitě shluky. Síru pramen neobsahuje, ale je pravděpodobné, že dříve voda obsahovala sirovodík – odtud také název pramenu sirný. Ve vodě se hojně vyskytuje v Česku vzácná rozsivka, za pozornost stojí i okolní vegetace, např. žebrovice různolistá či mlččivec alpský. V oblasti další prameny s podobnými úkazy.

Potvrzení: opis tur. orientace

4. Rybníště

Obec ležící 3,5 km jižně od Krásné Lípy v nadmořské výšce 460 m v sedle mezi Plešivcem a Širokým vrchem. Ves založená roku 1715 na místě vysušeného rybníka. Od roku 1873 v obci sklárna se 180 zaměstnanci, jejíž provoz skončil v průběhu 2. světové války. Dominantou Rybníště je secesní kaple svatého Josefa z roku 1912, postavená významným varnsdorfským stavitelem, Antonem Möllerem. Na katastru Rybníště 2 významné vodní plochy – přehrada Chřibská a Velký rybník (největší vodní plocha okresu Děčín). Prochází tudy hlavní evropské rozvodí, významná železniční křižovatka.

Potvrzení: razítka z obce

5. Malý Stožec

Výrazný znělcový vrch se 2 vrcholy (659 m). Na jv. straně až převísle stěny s náznakem nepravidelné sloupcové odlučnosti. Na jz. konci hřbetu strmé skalní srázy, v nich severně nad cestou šikmá puklinová jeskyně zvaná Komora (kdysi údajně obýdlí místního loupežníka Bedřicha Rauchera). Odbočka na vrchol stoupá přes suťové pole a malou skalní stěnu. Z nejvyššího skaliska je při dobré viditelnosti pěkný pohled na Chřibskou přehradu a okolní vrcholy Lužických hor.

Potvrzení: opis žluté tur. značky směr žst. Jedlová

6. Pod Ptačincem

Turist. rozcestí při německé hranici, místem prochází červeně značená mezinárodní trasa E3, modře značená trasa ze Stožeckého sedla do Dol. Podluží, okružní hornická NS Údolí Milířky, odbočuje zde žlutá značka do lázní Jonsdorf. Asi 250 m jv. směrem se na státní hranici nachází skal. útvar Trojhran (Dreieck), do kterého je zasazen hist. žulový sloupek česko-německé hranice. Na německé straně je umístěna informační tabule, ve skalce vytesána řada znaků a letopočtů. Jz. a záp. od rozcestí oblast hornických štol v údolí Milířky (název od dávného pálení milířů). Při červeně znače do Lesné se na Čertově Pláni nachází 2 opuštěné pískovcové lomy. V horním z nich pozůstatky středověké kovářny.

Potvrzení: opis červené tur. značky směr Luž

7. Krompach

Obec na býv. obchodní Lipské cestě. V r. 1391 ves s mlýny, kolem r. 1550 sklářská osada, později tkalcovství, od 19. st. rekreace. Kostel Čtrnácti sv. Pomocníků z roku 1782. Pův. správní budova přestavěna na Panský dům (zámek), dnes Dětský domov se ZŠ a MŠ. Naproti býv. hostinec v budově starobylého původu nejméně ze 17. st., vyhořelý v r. 2012. U autobusové zastávky patrový roubený dům, dat. 1787. Vých. od obce pam. tis červený (obvod kmene 470 cm, výška 13 m, stáří cca 400 let).

Potvrzení: opis turist. orientace

8. Česká brána

Pískovcové skály a různé útvary na obou březích hraničního Bílého potoka. Na něm. území skalní útvary Grenzkegel (hraniční kužel) či Tempel (Templ), na českém území např. Krajková věž či Strážce hranic. Názvem Česká brána se označuje nejen tato oblast, kudy v minulosti vedla pův. trasa zemské stezky z Čech do Lužice, ale také sk. útvar skládající se ze 2 navzájem příkloněných skal, mezi kterými prochází dnešní státní hranice. Na skalách jsou pak vyryté novodobé hraniční znaky.

Potvrzení: opis tur. orientace z rozc. Cikánský kout

Výlet č. 3 Sloupským skal. městem za sklárny v N. Boru

1. Cvikov

Město v podhůří Lužických hor se 4460 obyvateli. Městečko Czwykaia bylo založeno na křižovatce obchodních cest již ve 13. stol., první pís. zmínka o Cvikovu pochází z r. 1352. Na město byl Cvikov povýšen r. 1391, již v r. 1572 byla ve Cvikově škola. Pův. gotický kostel sv. Alžběty Uherské ze 14. stol. přestavěn na goticko-renesanční v l. 1553-58, barokně upraven v r. 1726. Morový sloup z r. 1697 stál původně na náměstí, poté byl přemístěn na konec Hrnčířské ulice a v roce 1996 zrestaurován a přestěhován ke kostelu. Centrum města zdobí klasicistní domy či secesní škola z r. 1904. Roku 1728 byla sv. od Cvikova J. F. Richterem vybudována Křížová cesta na vrch Kalvárie (437 m), kde byla v r. 1845 zbudována kaple Božího hrobu. Zpusťlá křížová cesta byla obnovena v r. 1991, dnes se zde nachází 14 výklenkových kaplí lemovaných alejí stromů. Ve Cvikově se nachází infocentrum, galerie či znovuobnovený pivovar. Historie cvikovského pivovarnictví sahá až do 16. století, v lokalitě pod Zeleným vrchem byl pivovar postaven v r. 1867. Po rozsáhlé rekonstrukci se zde od podzimu r. 2014 začala vařit piva Sklář, Klíč a Luž. Vých. od města staré lesní divadlo z r. 1920 v býv. pískovcovém lomu. Při dobrých sněhových podmínkách v okolí Cvikova upravované běžecké tratě v délce 50 km.

Potvrzení: razítko z infocentra

2. Nový Bor

Město s 11860 obyvateli známé zejména svým sklářským průmyslem, od r. 1992 s měst. památkovou zónou. Rozparcelováním dvora vznikla r. 1693 malá osada, k jejímuž rozvoji přispěla především poloha při nové císařské silnici. V r. 1757 osada povýšena Marií Terezií na město. Mohutný rozvoj výroby a obchodu s českým sklem (včetně zámoří) přispěl ve 2. pol. 18. stol. ke světové proslulosti. V 19. stol. vznikly desítky manufaktur, kde se sklo dekorovalo, v r. 1870 založena odborná sklářská škola. Po r. 1945 soustředění firem pod národní podnik Borské sklo, v l. 1965-67 výstavba sklářského kombinátu a od r. 1974 vznikem o.p. Crystalex centrem české sklář. výroby. Po r. 1989 vznik nových sklářských firem a domácích rafinačních dílen k dekorování skla. Mezi hlavní památky města patří barokní sýpka upravená v r. 1821 na radnici, děkanský chrám Nanebevzetí Panny Marie z let 1786-88 od J. V. Kosche (věž vysoká 60 m), hist. patrové domy s bedněnými patry, roubené domy a ojediněle i honosné zděné klasicistní městské vily. Ve městě Sklářské muzeum v bývalém exportním domě z r. 1804 a infocentrum Novoborska. Na vých. okraji města památník Rumburské vzpoury v r. 1918 a Lesní hřbitov z r. 1909 s cennými hrobkami, městem prochází NS „Po stopách sklářského řemesla“.

Potvrzení: razítko z města

3. Sloup v Čechách

Obec se stejnojmenným hradem asi 3 km jv. od Nového Boru. První zchovalá zmínka o obci pochází z roku 1318, tehdy zde vedla obchodní stezka z Prahy do Žitavy. Z roku 1324 je pak první záznam o existenci strážního hradu u obce. O rozvoj obce se postarala textilní a sklářská výroba (zrcadlárna). K památkám patří barokní zámek z l. 1730-33, barokní kaple sv. J. Nepomuckého z l. 1738-40 (od r. 1795 pohřební kaple Kinských), barokní kostel sv. Kateřiny z l. 1717-19, na návsi sousoší Kalvárie z roku 1740. Na jižním okraji obce pozůstatky skalního hradu vestavěného do pískovcového suku (318 m), čnicího 40 m nad údolím. Zprvu hrad patřil pánům z Dubé, poté Berkům, v 15. st. v majetku loupeživého rytíře Pancíře ze Smojna. V r. 1445 v bojích s Lužičany vypálen, poté již neobýván, v 17. st. věnoval Ferdinand Hroznata hrad poustevníkům (poustevní ruší Josef II.). Později hrad využívají hrabata Kinští ještě jako výlet. místo pro své hosty. Jižně v protilehlém svahu lesní amfiteátr z r. 1921.

Potvrzení: razítko z hradu

4. Modlivý důl

Rokle u obce Svojkov na Českolipsku, lemovaná pískovcovými útvary, původně zvaná Smolný důl (vedle milířů zde bývaly i smolné pece). Později zde vzniká poutní místo (odtud současný název) se skalní kaplí P. Marie Lurdské z konce 18. stol. (portál je z r. 1836). Kaple je chráněna jako kulturní památka České republiky. Naproti kapli nalezneme symbolický hřbitov horolezců. V r. 2016 byla po 43 letech zrekonstruována křížová cesta ze Svojkova se 14 zastaveními, obnoven byl dřevěný kříž, schodiště k oratoři a kapli, dále posezení a lesní mobiliář, vyčištěna byla i studánka U Strážce.

Potvrzení: opis tur. orientace, příp. razítko ze Svojkova

5. Údolí samoty

Asi 2 km dlouhé zalesněné údolí s pískovcovými skalami jihozápadně od města Cvikov. Romantické údolí neslo dříve název Luciino. Nachází se zde údajně léčivý pramen Augenwasserquelle, jenž podle názvu léčil oční choroby. Kromě studánky je zde mnoho pěkných pískovcových věží. Nejznámější je bizarně tvarovaná Panenská skála poblíž Radvanecké hájovny, ve vrcholové části s malým skalním oknem. V ohybu cesty na již. konci Údolí samoty sk. výklenek s lidovou plastikou „Bičování Krista“.

Potvrzení: opis turist. orientace

6. Karlův odpočinek

Skalní lavička byla vytvořena členy Horského spolku, kteří ji věnovali svému předsedovi Karlovi Beckertovi. Ten byl profesí učitel ve škole v nedalekém Drnovci. Společně s Karlem Bundesmannem se zasloužili o výtvarná díla v místních pískovcových skalách. Okolní skalní miniměsto je místními obyvateli nazýváno „Kunratické Švýcarsko“. Jedná se o soubor pískovcových skal a čedičových varhan doplněný o tesaná sochařská díla či lesní kapli. Kaple byla vytesána v roce 1834 kunratickým rodákem Franzem Hüblem v pískovci z jednoho kusu. Má tvar antického chrámku.

Potvrzení: opis turist. orientace

7. Nový Falkenburk

Renesanční zámek jz. od Jablonného v Podještědí vzniklý v letech 1562-72 přestavbou původní tvrze. Pozdně barokní přestavba v r. 1759, místnosti obdržely štukové stropy a stropní malby. V 19. století zámek prodán, noví majitelé jej dokonce využívali jako sýpku. V roce 1901 novobarokní úpravy, v některých částech ne příliš citlivé. V roce 1960 zde bylo zřízeno učiliště, od r. 1966 až dosud zde sídlí dětský domov (původní výzdoba i velký zrcadlový sál je ve stálé péči památkářů). V zámeckém parku se nachází zajímavá stavba oranžerie a unikátní alej pyramidálních dubů.

Potvrzení: razítko z Jablonného v Podj.

8. Na Stráži

Železná rozhledna cca 1 km jz. od obce Sloup na stejnojmenném skal. ostrohu byla postavena podle návrhu Petra Lišky v l. 2010-11. Současně byl obnoven i sousední pension, který vyhořel v r. 1999. Svě označení rozhledna získala podle stanoviště, které zde v průběhu třicetileté války zřídili Švédové. Po zdolání 150 schodů do výšky 26 m kruhový rozhled na Sloupské údolí, Nový Bor, Lužické hory nebo Špičák u Č. Lípy. Kolem rozhledny prochází sloupský vyhl. okruh po okolním skalním městě.

Potvrzení: razítko z rozhledny

Výlet č. 4

Za tajemnou Zdislavou z Lemberka

1. Jablonné v Podještědí

Město (3660 obyv.) v Libereckém kraji asi 20 km západně od Liberce ležící na březích Panenského potoka. Historické jádro města je od r. 1992 městskou památkovou zónou. Jedno z nejstarších měst na českém severu při obchodní stezce z Čech do Lužice vzniklo kolem r. 1240 na panství Markvarticů. Ve 13. století založení mincovny. Pozdějšími majiteli Jablonného Berkové z Dubé a Vartenberkové. V r. 1425 město obsazeno a významně poničeno husitským vojskem. V l. 1680 a 1775 proběhla selská povstání, od roku 1737 stanice jízdní pošty V roce 1788 město zachvacuje obrovský požár, zachránilo se jen 10 domů. V 18. st. ale už opět rozmach města. Jednou z nejstarších staveb pův. gotická kaple sv. Wolfganga ze 13. stol., renesančně přestavěná v r. 1565 (dnes smuteční síň). Farní kostel Narození P. Marie vyhořel v r. 1788, zbytky (průčelí, věž) vestavěny do civilních budov (sloužil např. jako pivovar a škola). Dominikánský klášter založený před r. 1252 zničen husity v r. 1425, nová výstavba v l. 1683-97. Přílehlá poutní bazilika minor sv. Vavřince a sv. Zdislavy vznikla s klášterem, znovuobnovena v l. 1699-1722 (J. L. Hildebrandt) – vrcholně barokní centrála s kupolí a 2 věžemi, krypta s hrobem sv. Zdislavy. Hlavní pouť se odehrává poslední sobotu v květnu. K dalším památkám Jablonného patří býv. lovecký zámček Pachtů z Rájova z 1. pol. 18. st., sloup Nejsv. Trojice z roku 1802 či barokní morový sloup z roku 1686 (Kristus a 13 světců) na nám. Míru. Na vlakovém nádraží muzejní drážní expozice, ve městě pobočka závodu Preciosa Jablonec (brusírna kamenů pro bižuterii) a informační centrum. Jablonné v Podještědí je sídlem Správy CHKO Lužické hory.

Potvrzení: razítko z infocentra

2. Lemberk

Zámek (národní kulturní památka) asi 2 km sv. od Jablonného v Podještědí. Původně strážní hrad ležící na Žitavské stezce byl vybudován v polovině 13. století. Postupně byl přestavován na zámek, zásadními barokními úpravami procházel od poloviny 17. století. Majiteli zprvu páni z Lemberka, pak Vartenberkové a Bredové, Clam-Gallasové a Auersperkové. Ve 13. st. zde žila a působila sv. Zdislava (patronka Libereckého kraje). Přístup do zámku 3 bránami na čtvercové nádvoří s got. válcovou věží z pův. hradu. K vidění Velký (Rytířský) sál se štukami a freskami, jídelna – tzv. Bajkový sál s kazet. stropem (77 polí, výjevy z Ezopových bajek), barokní kaple sv. Ducha, Zdislavina světnička. Pod věží černá kuchyně se zařízením ze 17. st., v předhradí hrázděné domky a barokní letohrádek Bredovských taktéž ze 17. století. U letohrádku býv. vodárenská věž z r. 1734, která zásobovala zámek i letohrádek pitnou vodou. V okolním parku volně rozmístěné plastiky sochařů z 90. let 20. století. Od letohrádku ke Zdislavině kapli a bývalému hřbitovu vede pam. chráněná lipová alej. Zajímavostí Lemberka je, že se zde natáčely známé filmy Císařův pekař a Pekařův císař nebo pohádka Tajemství staré bambitky.

Potvrzení: razítko ze zámku

3. Popova skála

Popova skála (Pop, 565 m) je vrch na východním okraji Lužických hor, který je tvořen tektonicky porušenými a silně prokřemenělými křídovými pískovci a slepenci. Díky zvětrávání se pískovce rozpadly a vznikly skalní stěny. Najdeme zde i skal. mísy a prohlubně, které byly vytvořeny modelací různě odolných pískovcových vrstev. Skalnatý vrcholek typu tor (z dálky připomíná hradní zříceninu) je přístupný od r. 1904 po železných schodech se zábradlím, o což se zasloužil Ing. Hugo Lubisch z Lückendorfu. Z vrcholu je nádherný kruhový výhled. Vidět je vých. část Lužických hor, Sedlecký Špičák, Hrádek n. Nisou, polská elektrárna Turów, Jizerské hory či Ještědský hřbet s Vel. Vápenným.

Potvrzení: opis turist. orientace

4. Sokol (Starý Falkenburk)

Výrazná znělcová kupa (593 m) vypínající se západně od Petrovic se zbytky středověkého hradu Starý Falkenburk. Hrad je poprvé zmiňován na konci 14. století, zřejmě sloužil jako ochrana obchodní stezky do Lužice. V pol. 15. stol. vyhořel a v r. 1454 je již uváděn jako pustý. Dnes na místě najdeme zbytky zdíva paláce a hradeb a řadu terénních zářezů. Vede sem červená turist. značka od Kočičí studánky na sev. úbočí, ze zalesněného vrcholu ale minimální výhledy do okolí. Okolo kopce zřízena okružní nauč. stezka s inf. panely o hist. a současném vývoji lesního hospodaření a druhové skladbě zdejších lesů. Sedlem mezi Sokolem a Malým Sokolem prochází linie opevnění ze 2. světové války.

Potvrzení: opis tur. orientace u Kočičí studánky

5. Loupežnický vrch

Zalesněný vulkanický suk (539 m) s hradištěm Větrov. Skromné pozůstatky hradu se nacházejí přímo na vrcholu čedičového kopce. Hrad Winterstein sloužil spolu s protilehlým hradem Starý Falkenburk k ochraně obchod. cest, po sz. svazích kopce prochází Žitavská stezka. Hrad pravděpodobně zničen kolem r. 1442. Dnes zde spatříme množství sutě a malou plošinu, které jsou pozůstatkem opevnění. Lokalita zasažena lomem z přelomu 19. a 20. století. Z vrcholového skaliska omezené výhledy.

Potvrzení: opis turist. orientace

6. Polesí

Rekreační ves, místní část obce Rynoltice v okrese Liberec. Od Rynoltic vzdálena asi 1,5 km severně. Osada založena r. 1683 učitelem zapuzeným vzbouřenými sedláky (pamětní kámen na břehu rybníka). Dříve tkalcovství, pašování a podomní obchod. U osady asi 20 metrů vysoká převíslá pískovcová skála Havran (název podle tvaru, který připomíná ptačí hlavu) s upraveným výstupem na vyhlídku. Při pěkné viditelnosti výhledy nejenom na Lužické hory, ale také na Jizerské hory a Krkonoše.

Potvrzení: razítko z restaurace, příp. opis tur. orientace

7. Bílé kameny

Přír. památka (0,66 ha, vyhl. v l. 1955 a 2006) asi 1 km severně od obce Jítrava poblíž silničního tahu I/13 z Chrastavy do N. Boru, který v těchto místech překonává Jítravské sedlo. Jedná se o izolované, morfologicky výrazné skalky z křemitých druhohorních kvádrových pískovců nápadně svou bělostí a oblymi tvary. Skupina skal je rozdělena 3 širokými puklinami do několika samostatných bloků, které tak tvoří malé skalní město. 20 metrů vysoké skály připomínají tvarem slony, odtud dřívější název Sloní skály. Kolem skal prochází „Mezinárodní naučná stezka Lužické a Žitavské hory“.

Potvrzení: opis turist. orientace

8. Horní Sedlo

Náhorní osada pod sedlem, kde se stýkají Lužické hory a Ještědský hřbet, míst. část města Hrádek nad Nisou. Kdysi brána vojenských vpádů do Čech, později bylo sedlo využíváno pašeráky a loupežníky. Na jižním okraji osady barokní kaple Nejsv. Trojice a sv. Rodiny z r. 1739 se zvonící. V okolí osady řada pevnůstek z let 1935-38. Západně od Hor. Sedla skupina 8 skalních věží, pojmenovaných Velká a Malá Smrtka, Liberecká věž, Gahlerova věž, Cvičná věž, Dvojče, Sokol a Zub (horolezecké terény).

Potvrzení: opis zelené tur. značky směr Hor. skály

Výlet č. 1

Tolštejnským panstvím

1. Jedlová

Mohutná znělcová kupa (774 m) se spodní třetinou z pevného pískovce. Jedná se o 3. nejvyšší vrchol Lužických hor (po Luži a Pěnkavčím vrchu). Hora pojmenována podle hustých jedlových lešů, které ji pokrývaly ještě v r. 1890 a byly tak podnětem ke stavbě rozhledny. Památkově chráněná kamenná rozhledna z roku 1891 je 29 m vysoká a z vyhlídkového ochozu ve výšce 23 m je kruhový rozhled na Lužické hory, do velké části severních Čech a na blízké německé území. S dalekohledem odtud lze zhlédnout téměř 40 okolních rozhleden v Česku, Německu a Polsku. Vynikající výhledy též z terasy vých. od rozhledny a z rozcestí odbočky k vrcholu. Na památku velkého něm. básníka Friedricha Schillera byl na vrcholu hory postaven v r. 1905 pomník s balvany hornin z okolních měst a obcí. Na jižním a jz. svahu suťová pole z deskovitě se rozpadajícího znělce. Na severním svahu lyžařský vlek z osady Rozhled (dl. 1200 m, převýšení 300 m) a 2 sjezdovky. V sedle pod Jedlovou východiště lyž. běžeckých tratí. V letním období otevřen Adrenalin park – lanové centrum, lezecká stěna, půjčovna kol a koloběžek pro sjezdy. V horní části sjezdovky obtížnější startovací místo pro paragliding.

Potvrzení: razítko z vrcholu

2. Tolštejn

Rozsáhlá zřícenina hradu na znělcovém dvojitém suku (670 m). Hrad založili Vartenberkové patrně v pol. 13. stol. na ochranu Pražské cesty z Lužice do Čech. V r. 1337 dobyt vojsky lužických měst, znovu vybudován. Od r. 1402 patřil k rozsáhlému panství Berků z Dubé. V r. 1463 jej nechal dobýt Jiří z Poděbrad, protože se sem uchýlil odbojný Albrecht Berka. Od r. 1485 převzal hrad i panství saský rod Šlejniců, kteří hrad důkladně opravili a rozšířili. V roce 1642 hrad zapálili a dobyli Švédové a již nebyl obnoven. Od r. 1681 patřil i s panstvím rodu Lichtenštejnů. Z hradu zachovány mohutné štítové zdi, zbytky věže a bašty. Středověký hrad Tolštejn je nejlépe dochovaná zřícenina Lužických hor. V roce 1866 ve zřícenině zřízena hradní restaurace, v provozu dodnes. Z vrcholových skalisek zpřístupněných železným schodištěm a lávkou výborný výhled na Lužické hory, do Šluknovského výběžku či oblasti Horní Lužice. Tolštejn je i významnou botanicou lokalitou s výskytem vzácných teplomilných druhů rostlin (např. tolita lékařská, kostřava žlábkatá, netřesk výběžkatý a další). Na zdech hradní zříceniny roste ve větším množství tařice skalní, která zde byla v minulosti uměle vysazena. Pod hradem rybníček, ve kterém roste ďáblík bahenní, závitka mnohokořenná či leknín bělostný. V okolí lyž. terény a vleky. K hradu vede hist. Tolštejnská cesta od žel. stanice Jedlová.

Potvrzení: razítko z hradu

3. Kunratice u Cvikova

Obec v údolí říčky Svitávky v již. podhůří Lužických hor, 3 km vých. od města Cvikov. První zmínka o existenci obce je z r. 1278. Od r. 1358 majitelem rytíř Hanuš Pancfř z rodu Pancfřů ze Smojna. V té době zde existoval farní kostel a na Zámeckém vrchu tvrz, obojí pobořili husité. Po Pancfřovi kraj získal rod Berků z Dubé a začlenil jej pod milštejnské panství. Spolu s ním se pak stalo r. 1502 částí Zákupského panství, a to až do 19. století. Mezi hist. zajímavosti patří kamenný most se sochou sv. Jana Nepomuckého z konce 18. st. či kostel Povýšení sv. Kříže postavený v l. 1832-33 na místě pův. kostela v empír. stylu. Na návsi před školou socha císaře Josefa II. z r. 1882, kterou občané zakoupili z dobrovolných příspěvků. Sev. od obce u býv. cesty k části Třídomy zнову vztyčen morový sloup z roku 1680. Asi 2 km na jih od obce stojí Skála smrti s vytesaným rytířem na koni a padající dívkou.

Potvrzení: razítko z obce

4. Dolní Podluží

Lánová obec jz. od Varnsdorfu ležící v širokém údolí odvodňovaném potokem Lužnička, plynule navazující na sousední Horní Podluží. První zmínka pochází z r. 1363. Původní renesanční kostel sv. Kateřiny z r. 1548 novogoticky upraven kolem roku 1800. Lidové stavby lužického typu z 18. a 19. století. Ve vých. části obce poblíž žel. přejezdu památník 2 příslušníků finanční stráže zastřelených henleinovci v září 1938. Poblíž státní hranice na zahradě naproti domu čp. 404 dřevěná stupňovitá zvonice s hrotitou střechou z r. 1929 jako náhrada za požárem zničenou pův. zvoničku z 18. století.

Potvrzení: opis tur. orientace

5. Jelení skály

Dvě čedičová skaliska s výhledy – Konopáč (676 m) a Jelení kámen (658 m) se sk. blokem vysunutým k severu. Pod Konopáčem u rozcestí na býv. Pražské cestě replika Třípanského sloupu (setkání hranic zákupského, českokamenického a tolštejnskorumburského panství) a novější mezník lesních dílů (sekcí). Poblíž Jelení sloup (zv. též sloup sv. Jakuba) z 18. st. s reliéfem jelena a muže s mečem, který znázorňuje sv. Jiljí. Východním směrem kužel vrchu Stožec (665 m), tvarem připomínající stoh sena.

Potvrzení: opis zelené tur. značky směr Jedlová, žst.

6. Naděje

Údolní vodní nádrž postavená v r. 1938 asi 1 km severně od vsi stejného jména sloužila pro pohon pily v osadě Hamr. V nádrži čistá voda modrozeleného zabarvení, možnost koupání vhodného pro otužilce. Proti proudu Hamerského potoka skalnatý úsek Peřejky. Pod vodní nádrží pozůstatky dvou vodních náhonů (třetí zčásti vytesán ve skále). Jz. směrem od nádrže stejnojmenná přírodní památka (0,30 ha, vyhl. v letech 1966 a 1989). Předmětem ochrany puklinová ledová jeskyně ve znělcové skále s výzdobou stěn, naplněná v zimě těžším chladným vzduchem, což způsobuje přetrvávání zalednění na dně a stěnách dolních partií i přes léto. Jeskyně není přístupná veřejnosti.

Potvrzení: opis turist. orientace

7. Mařenice

Obec v údolí Svitávky, vznik sahá do 12. až 13. st., kdy byl osídlován Cvikov. První zmínka pochází z r. 1372 v souvislosti s obch. cestou do Žitavy. Obec patřila pánům z Milštejna, od r. 1532 připadlo panství a tím i obec pánům ze Zákup. Na návrší barokní kostel sv. Maří Magdalény z let 1699-1714 s ambitem a kaplí od O. Broggia. Velmi početný a cenný soubor lidové architektury. U mostu sousoší ukřížovaného Krista, sv. J. Nepomuckého a sv. Václava z l. 1830-33. Sev. od vrchu Kalvárie (440 m) poutní barokní kapele z r. 1750. Vých. od obce památná Tobiášova borovice lesní (stáří asi 220 let).

Potvrzení: razítko z obce

8. Heřmanice v Podještědí

Místní část města Jablonné v Podještědí. Ves na Heřmanickém potoce uváděna r. 1391. Novogotická kapele sv. Antonína Paduánského z 1. pol. 19. století. Četné stavby lidové architektury, naproti kapli patrová budova starého selského statku. Při okraji vsi směrem na Mařenice ranč Malevil s lanovým centrem, golfovým hřištěm a minizoo. Jihozápadním směrem od Mařenic obora s daňky a muflony.

Potvrzení: opis turist. orientace

Výlet č. 6

Parním vláčkem do lázní Žitavských hor

1. Kurort Oybin

Německé lázeňské městečko (česky Ojvín) pod vrchem Oybin (514 m) se stejnojmennou zříceninou hradu a kláštera. Ve 13. století zde stával jen strážní hrádek na obchodní stezce, na jehož místě nechal v r. 1311 vybudovat Jindřich z Lipé pevný hrad. V r. 1319 celé území včetně hradu Oybin předává králi Janu Lucemburskému výměnou za území na Moravě. V r. 1364 zřízen palác pro Karla IV., který sem usadil klášter celestýnů (kostel z r. 1384). V roce 1577 stavby zničeny bleskem, v roce 1681 pak poškozeny odlomením skalního bloku. Zřícenina turisticky zpřístupněna v roce 1829, dodnes si zde můžeme prohlédnout zbytky raně gotického kláštera, hradní hřbitov a náhrobníky z 16. století. V obci pod stolovou horou léčebné domy, lázeňský Kurpark, barokní kostel z r. 1709 či informační centrum. Oybin je konečnou stanicí Žitavské úzkorozchodné dráhy, dodnes obsluhované historickými parními lokomotivami. Na Oybinském nádraží Muzeum úzkokolejky. V okolí města řada výletních okruhů.

Potvrzení: razítko z infocentra

2. Hochwald (Hvozd)

Hvozd (Hochwald) je jedním z nejvýznamnějších vrcholů jak Lužických, tak Žitavských hor. Jedná se o dvouvrcholový plochý znělcový hřbet na státní hranici s Německem vypínající se nad lázeňským městem Oybin. Státní hranice vede přes jižní vrchol (750 m) s českou vyhl. plošinou a německou chatou s restaurací Hochwaldbaude. Český hostinec, který zde stával od roku 1853, už nebyl po 2. sv. válce využíván, v lednu 1946 v něm došlo k menšímu požáru a někdy kolem r. 1950 pak byl zbořen. Na severním vrcholu (744 m) stojí u další německé restaurace Hochwald-Turmbaude 25 m vysoká kamenná rozhledna z roku 1892 s kruhovým rozhledem na Lužické a Jizerské hory, Českolipsko, Liberecko a samozřejmě na německé území. Za dobré dohlednosti je možné spatřit i Krkonoše.

Potvrzení: razítko z Hochwald-Turmbaude

3. Töpfer (Hrnčír)

Protáhlá stolová hora s rozsáhlou rozhledovou plošinou se nachází v Žitavských horách asi 1,5 km sv. od lázní Kurort Oybin, nejvyšší stejnojmenný vrchol Töpfer dosahuje nadmořské výšky 582 metrů. Plošina je známá především množstvím bizarních pískovcových útvarů (např. slepice sedící na vejcích, želva, papoušek, dinosaurus či sfinga), malebným horským hostincem a nádhernými výhledy. Na západním okraji vyhlídka Oybin Aussicht (výhled k západu a na městečko Oybin), na jv. straně pak výspa Böhmische Aussicht (Česká vyhlídka) s výhledem na Žitavské, Jizerské a Lužické hory, Ještěd nebo Krkonoše. V sedle chata s restaurací Töpferbaude z roku 1905, původní z roku 1860 zničil mohutný požár. Poblíž chaty vyhlídka Felsentor (Skalní brána) s krásným pohledem na město Žitava. Právě podle tvaru této skály připomínající dvě hliněné číše, získala celá plošina svůj název.

Potvrzení: razítko z Töpferbaude

4. Scharfenstein

Výrazný skal. útvar (česky Ostrý kámen, 570 m) stojící na zalesněném hřbetu mezi plošinami Töpfer a Brandhöhe, asi 1 km východně od Oybinu. Mohutná skal. věž z pevného prokřemenělého pískovce, vyčnívající 45 m nad temeno hřbetu, byla kdysi nazývána jako Matterhorn Žitavských hor. Směrem k obci Lückendorf návrší Brandhöhe (Spálená plošina, 569 m) s vyhlídkami a Velkou skalní uličkou.

Potvrzení: opis tur. orientace

5. Jonsdorf

Klimatické lázně a významné saské rekr. letovisko (česky Janov) s 1500 obyvateli. Osada založena v r. 1539 mnichy kláštera na Ojvíně, později tkalcovská horská ves. Od r. 1842 lázně s vodoléčbou, následovala rekreační a lázeňská výstavba. Dominantou obce barokní kostel z r. 1731. Sv. od centra byl v roce 2004 vybudován Motýlí dům (Schmetterlingshaus) s živými exotickými motýly, pavouky a plazy. Nachází se zde také 3 metry dlouhé mořské akvárium. Nedaleko lázeňského parku od r. 1890 konečná úzkorozchodné železniční trati ze Žitavy. Tato část dráhy je lidově nazývá „Bimmelbahn“ (zvonková dráha). V okolí Jonsdorfu řada vrchů s výhledy, jv. od města se pak směrem ke státní hranici rozprostírá Jonsdorfské skalní město (Jonsdorfer Felsenstadt). Přírodní rezervace (66,03 ha, vyhl. roku 1967) chránící skalní město je také významnou geologickou i ornitologickou lokalitou. Nejzajímavější je skalní skupina Nonnenfelsen nad údolím potoka Pochebach, svazky pískovcových pěti- a šestibokých sloupců Große und kleine Orgel (Velké a malé varhany) a Carolafelsen.

Potvrzení: razítko z infocentra

6. Nonnenfelsen

Mohutný skalní masiv (česky Jeptišky, 537 m) vyčnívá do výšky téměř 100 m nad jz. okrajem Jonsdorfu, asi 1 km od centra obce. Podle pověsti tu v dávných dobách žily dvě mladé jeptišky, které podlely pozemské lásce a za trest byly proměněny na kámen. Asi 150 m dlouhý skalnatý hřbet je tvořen pískovcem, zpevněným v blízkosti kontaktu s čedičovou žílou, která hřbet po celé délce prořala. Čedičová výplň žíly ale později podlehla rozkladu a dnes tu po ní zůstala mohutná asi 100 m dlouhá a 3 m široká skalní rozsledlina s 20-30 m vysokými bočními stěnami. Cesta rozsledlinou stoupá strmými Zigeunerstuben (Cikánskými schody) až k horské výletní restauraci zaklesnuté mezi skalami. Z vyhlídek u restaurace pěkné rozhledy do blízkého okolí. V pískovcovém masivu řada lezeckých skal, velmi oblíbená 25 m vysoká věž Barbarine a stejně vysoká věž Jonsdorfer Mönch (Jonsdorfský mnich). Atraktivním cílem také uměle jištěná ferrata Nonnensteig, vybudovaná v roce 1994.

Potvrzení: razítko z restaurace

7. Hartau

Původně zemědělská ves (česky Hartava) založená sedláky ve 13. století. Leží asi 4 km jižně od centra Žitavy, nedaleko německo-česko-polského Trojmezí, skládá se ze 2 částí: Alt-Hartau (Stará Hartava) ležící u břehu řeky Nisy a Neu-Hartau (Nová Hartava) táhnoucí se podél silnice vzhůru k úpatí Žitavských hor. K vidění pam. chráněný Rourový domek (Röhrhäusel), jedná se o protáhlý osmiboký domek z pískovcových kvádrů z r. 1726 sloužící jako sběrná vodní nádrž pro rozšiřovaný vodovod.

Potvrzení: opis tur. orientace z hran. přechodu

8. Žitavské úzkokolejky

Žitavská úzkorozchodná dráha (německy Zittauer Schmalspurbahn) je jednou z několika saských drah s rozchodem 750 mm. Dráha začíná v Žitavě, má dvě větve, z nichž jedna končí v Oybinu, druhá v Jonsdorfu, celková délka tratí 16 km. Licenci na stavbu získala společnost Zittau-Oybin-Jonsdorfer Eisenbahn, výstavbu zahájila 26. 6. 1889. K otevření společného úseku do Bertsdorfu došlo již 25. 11. 1890. Vzhledem k silnému doprav. ruchu byl úsek Zittau-Oybin v l. 1913-1945 dvojkolejný. Provoz zajišťují pětispréžní parní lokomotivy řady 99.7, diesly L30H a L45H či motorový vůz VT 137 322.

Potvrzení: razítko z Žitavy či muzea v Oybinu